

بررسی ابعاد کیفری مجازات ابراز همدردی هنرمندان در سوگ خواننده وابسته به سازمان تروریستی مجاهدین خلق (منافقین)

رحمان هدایتی چنانی^۱

^۱ نویسنده، مؤلف و پژوهشگر در زمینه حقوق و فارغ التحصیل از دانشگاه های آزاد اسلامی واحد لاهیجان - پیام نور و دانشگاه امام علی (ع) تهران

چکیده

سازمان تروریستی مجاهدین خلق (منافقین) که به عنوان یک سازمان ضد استبدادی علیه حکومت پهلوی و ضد امپریالیستی علیه منافع آمریکا ایجاد شد، تا امروز که به نیرویی وابسته و تحت الحمایه آمریکا و عربستان تبدیل شده است، مسیر درازی را پیموده و جنایات فراوانی را مرتکب و بیش از ۱۷۰۰۰ شهید بر جمهوری اسلامی ایران تحمیل نموده است. در ۱۷ خرداد سال ۱۳۹۹ خانم شهلا صافی ضمیر (ملقب به مرجان) که خواننده و بازیگر قدیمی ایرانی بوده در لس آنجلس آمریکا فوت نموده و حسب آنکه ایشان از لحاظ سیاسی وابسته به سازمان تروریستی مذکور بوده اند، سازمان یاد شده نام تعدادی از هنرمندان داخلی کشور را منتشر نموده که در مرگ یکی از اعضای این سازمان به سوگ نشسته و ابراز همدردی نموده اند. در کشور ایران، قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازاتهای بازدارنده مصوب ۱۳۷۵) ماده ۵۰۰، برای فعالیت های تبلیغی به نفع گروه ها و سازمان های مخالف نظام جرم انگاری گردیده و برای این فعالیت های تبلیغی مجازات تعیین نموده است. لذا این مقاله با بهره گیری از روش تحلیلی-توصیفی، مجازات یا عدم مجازات ابراز همدردی هنرمندان با مرگ خواننده قبل انقلاب را مورد بررسی قرار داده است.

واژه های کلیدی: سازمان مجاهدین خلق، تروریست، جرم، تبلیغ

۱. مقدمه و بیان مساله

سازمان مجاهدین خلق ایران که پس از خیانت های پی در پی به کشور، منافقان نام گرفتند، در ابتدا یک سازمان مثلاً مذهبی بودند که مبارزه مسلحانه علیه رژیم پهلوی را آغاز کردند. این سازمان هرچند که هیچگاه مورد تأیید امام خمینی (ره) قرار نگرفت، اما تا پیش از تغییر مشی آن از اسلام به مارکسیسم مورد تأیید برخی از روحانیون مبارز و همچنین مبارزان انقلابی قرار داشت. ساواک در ابتدای دهه ۵۰ عمده بنیان گزاران این سازمان را دستگیر و اعدام کرد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی سازمان مجاهدین خلق به سرکردگی مسعود رجوی در مقابل امام خمینی (ره) و مردم قرار گرفتند و با ترورهای کور تعدادی از بزرگان انقلاب و اصحاب امام (ره) و همچنین بسیاری از مردم عادی را به شهادت رساندند. این سازمان در زمان جنگ در خدمت رژیم بعث عراق و صدام حسین بوده و پس از جنگ تحمیلی نیز این سازمان جایگاه خود را در مقام ستون پنجم دشمنان ایران حفظ نموده و در بزنگاه های مختلف بر ضد مردم شریف ایران به فعالیت پرداخته و تا کنون بیش از ۱۷۰۰۰ شهید را بر کشور ایران تحمیل نموده و سرکرده این سازمان تروریستی اکنون خانم مریم قجر عضدانلو ملقب به مریم رجوی، (همسر رؤسای سابق این سازمان از جمله مسعود رجوی و و همسر سابق مهدی ابریشمچی) بوده که مقر این سازمان بعد اخراج از اردوگاه اشرف عراق، اکنون در کشور آلبانی می باشد. در ۱۷ خرداد سال ۱۳۹۹ خانم شهلا صافی ضمیر (ملقب به مرجان) که خواننده و بازیگر قدیمی ایرانی بوده در لس آنجلس آمریکا فوت نموده و حسب آنکه ایشان از لحاظ سیاسی وابسته به سازمان تروریستی مذکور بوده اند، سازمان یاد شده نام تعدادی از هنرمندان داخلی کشور را منتشر نموده که در مرگ یکی از اعضای این سازمان به سوگ نشسته و ابراز همدردی نموده اند. در کشور ایران، قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازاتهای بازدارنده مصوب ۱۳۷۵) ماده ۵۰۰، برای فعالیتهای تبلیغی به نفع گروه ها و سازمان های مخالف نظام جرم انگاری گردیده و برای این فعالیتهای تبلیغی مجازات تعیین نموده است. وفق این قانون هرکس علیه نظام جمهوری اسلامی ایران یا به نفع گروه ها و سازمان های مخالف نظام به هر نحو فعالیت تبلیغی نماید به حبس از سه ماه تا یک سال محکوم خواهد شد. با مدافه حقوقی به اقدام هنرمندان داخل کشور و مقرر قانونی صدرالذکر، در اعلام تسلیت و سوگواری باید نگرینست که آنان مرتکب جرم شده یا اقدام ایشان از روی ناآگاهی بوده است. ابراز همدردی و سوگواری به تنهایی جرم نیست، بلکه یکی از نشانه های انسان دوستی است. خانم مرجان دارای دو هویت بوده، هویت هنری (خوانندگی) و هویت سیاسی (عضویت در سازمان منافقین). چه بسا بسیاری از افرادی که ابراز همدردی نموده اند، یا اصلاً آگاه به هویت سیاسی او نبوده اند و یا اگر هم بوده اند، از باب عشق و علاقه هنری به هویت هنری وی ابراز همدردی کرده اند. کما اینکه برخی از هنرمندان پس از این قضیه تصریح نموده اند که اصلاً آگاه به هویت سیاسی وی نبوده اند و گرنه پیام تسلیت نمی دادند. اگر چه به نظر می رسد صرف همدردی فعالیت تبلیغی اشاره شده در ماده ۵۰۰ تعزیرات و مجازاتهای بازدارنده مصوب ۱۳۷۵ نبوده، مگر اینکه همه این هنرمندان به صورت برنامه ریزی شده پیام تسلیت داده باشند تا موجی به نفع سازمان تروریستی مجاهدین خلق (منافقین) ایجاد نمایند، که به نظر می رسد این فرض منتفی است و اقدامی هماهنگ و برنامه ریزی شده نبوده است. من حیث المجموع و نظر به موارد معنونه اقدام هنرمندان داخلی کشور مبنی بر پیامهای تسلیت در خصوص فوت خانم شهلا صافی ضمیر (ملقب به مرجان) جرم نبوده و مجازاتی را در پی نخواهد داشت، لکن به نظر می رسد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در این گونه موارد باید به هنرمندان تذکر لازم را ارائه نموده و آنان را از تبعات برخی اقداماتشان آگاه نماید.

۲- پیشینه تحقیق

در مورد پیشینه تحقیق هم باید گفت اگرچه ماده ۵۰۰ قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازاتهای بازدارنده مصوب سال ۱۳۷۵) در خصوص فعالیتهای تبلیغی بر علیه نظام جرم انگاری نموده، لکن بعضاً ابهاماتی در این مقرر قانونی وجود داشته که

مقاله کنونی به ابعاد و تشریح آن می پردازد. لکن هیچ کار علمی در قالب کتاب، مقاله، یا رساله، درباره بررسی ابعاد کیفی مجازات ابراز همدردی هنرمندان در سوگ خواننده وابسته به سازمان سازمان تروریستی مجاهدین خلق (منافقین) در دسترس نیست.

۳- اهداف تحقیق

- اهداف علمی: تبیین و تشریح ابهامات ماده ۵۰۰ قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازاتهای بازدارنده مصوب سال ۱۳۷۵) در خصوص فعالیتهای تبلیغی بر علیه نظام جهت پیشگیری از وقوع جرم جرایم

- اهداف کاربردی: هوشیاری مضاعف دستگاه های اطلاعاتی کشور و آگاه سازی لازم توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به هنرمندان داخلی کشور و شفاف سازی قوانین و مقررات برای آحاد جامعه جهت کاهش وقوع جرم. و در باب ضرورت های خاص انجام تحقیق هم باید گفت: عدم بروز فعالیتهای تبلیغی ناخواسته بر علیه نظام و پیشگیری از وقوع جرم اشاره شده در ماده ۵۰۰ قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازاتهای بازدارنده) و متعاقباً کاهش حجم پرونده های قضایی در این باب در محاکم قضایی و پیشنهاد راهکارهای لازم در این مقوله خود گویای ضرورت انجام این تحقیق است.

۴- سوالات تحقیق

- سوالات اصلی:

۱. آیا ابراز همدردی هنرمندان داخلی کشور با مرگ خوانندگی قدیمی وابسته به سازمان تروریستی منافقین (خانم مرجان) جرم بوده است؟

۲. آیا ابراز سوگواری و همدردی می تواند به تنهایی یک جرم مستقل تلقی گردد؟

- سوالات فرعی تحقیق:

۳. آیا سازمان مجاهدین خلق از گروه ها و سازمان های مخالف نظام وفق ماده ۵۰۰ قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازاتهای بازدارنده مصوب سال ۱۳۷۵) می باشد؟

۴. در چه صورتی اقدام هنرمندان در تسلیت به مرگ خوانندگی قدیمی (خانم مرجان) جرم می باشد؟

۵. آیا جرایم سازمان مجاهدین خلق از جرایم سازمان یافته می باشند؟

۶. روند رسیدگی به جرم هنرمندان در راستای فعالیتهای هنری در مراجع قضایی کشور چگونه است؟

۵- فرضیه های تحقیق

- فرضیه اصلی:

۱. خیر- به نظر می رسد اگر هنرمندان آگاه به هویت سیاسی خانم مرجان نبوده و یا اگر هم بوده اند از باب عشق و علاقه و ابراز همدردی با هویت هنری وی بوده، نمی توان جرم تلقی نمود.

۲. خیر- ابراز سوگواری و همدردی به تنهایی جرم نیست و یکی از نشانه های انسان دوستی است.

- فرضیات فرعی:

۳. بله- سازمان مجاهدین خلق از سازمانهای تروریستی مخالف نظام بوده و مقرر ماده ۵۰۰ قانون تعزیرات و مجازاتهای بازدارنده مصوب ۱۳۷۵ شمول آن می گردد.

۴. اگر ابراز همدردی هنرمندان با مرگ خانم مرجان یک اقدام برنامه ریزی شده و هماهنگ با پیام تسلیت جهت ایجاد موجی به نفع سازمان مجاهدین خلق باشد، اقدام تبلیغی بر علیه نظام و جرم می باشد.

۵. بله جرایم سازمان مجاهدین خلق از جرایم سازمان یافته می باشد .

۶. روند رسیدگی به جرم هنرمندان در راستای فاعلیتهای هنری در دادسرای فرهنگ و رسانه می باشد .

۶- روش تحقیق و نحوه جمع آوری داده ها

تحقیق حاضر بر اساس روش تحقیق تحلیلی توصیفی خواهد بود و روش گرد آوری مطالب در این تحقیق به روش کتابخانه ای - اسنادی می باشد. ابزار اصلی گردآوری مطالب استفاده از فیش و کتاب و برنامه و نرم افزارهای کامپیوتری می باشد، که منابع مربوطه را مطالعه کرده و به صورت فیش برداری بر اساس پلان تهیه و مقاله به نگارش در آمده است .

۷- ساختار پژوهش

این مقاله در سه مبحث توسط نگارنده تنظیم گردیده که به ترتیب ، در مبحث اول به بیان مفاهیم اساسی پژوهش پرداخته و در مبحث دوم ابعاد کیفری فعالیتهای سازمان تروریستی مجاهدین خلق در قوانین ایران و در مبحث سوم بررسی ابعاد کیفری مجازات ابراز همدردی هنرمندان در سوگ خواننده وابسته به سازمان تروریستی مجاهدین خلق (منافقین) در قوانین ایران، مورد بررسی قرار گرفته است . در این تحقیق با توجه به موضوع سعی می شود تا با مطالعه کتب حقوقی مرتبط با موضوع و ملاحظه برخی از منابع خارجی اعم از کتاب و سایتهای اینترنتی تجزیه و تحلیل مطالب آن ها به جمع بندی قابل قبولی برای مباحث مطرح در مقاله دست یابیم و سپس باتوجه به اطلاعات جمع آوری شده و مطالعات صورت گرفته، پس از طبقه بندی آن ها، مرحله نگارش را انجام دهیم. روش تحقیق بر مبنای مطالعه کتابخانه ای انجام می پذیرد. در توصیف علمی و عملی و تحلیل محتوا براساس قواعد منطقی به موضوع پژوهش پرداخته تا نتیجتاً به بهترین نظرها رسیده و ابهامات موجود و جایگاه واقعی موضوع را شناخته و ارائه نماییم. همچنین نگارنده درصدد است که طرز ارائه مطالب تحقیق ضمن این که از جنبه های نظری برخوردار باشد، جنبه های عملی و کاربردی نیز داشته باشد. ضمناً بهره وران کاربردی این پژوهش، دانشجویان حقوق - اداره کل حقوقی قوه قضائیه - و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و هنرمندان محترم کشور بوده و لازم به ذکر است جدید بودن موضوع و عدم کارشدن آن بدین صورت، و در مجموع بروز بودن موضوع و جامعیت آن در پرداخت به موضوع پژوهش است که آن را از دیگر موضوعات مشابه متمایز می سازد .

مبحث اول: مفاهیم اساسی پژوهش

۱-۱. تعریف سازمان تروریستی

در فرهنگ لغت معین تروریسم به معنای به کارگیری ترور به عنوان شیوه عمل برای دست یافتن به هدف که معمولاً دلایل سیاسی و عقیدتی می باشد. سازمان کنفرانس اسلامی، به عنوان یکی از مراجع حقوقی کشورهای جهان اسلام، اصطلاح تروریسم را به هر نوع اعمال خشونت آمیز، همراه با تهدید و ارهاب به انگیزه اجرای برنامه مجرمانه فردی یا گروهی و به هدف ایجاد خوف و آسیب رساندن به مردم و به خطر انداختن جان، حیثیت، آزادی ها، امنیت یا حقوق آنان، اطلاق کرده است.

به طور کلی تروریسم توسل به خشونت و ابزار و شیوه های رعب آور برای رسیدن به اهداف و اغراض خاص سیاسی و فکری است که معمولاً اهداف و اغراض شیطانی با ویژگی طغیانگری است. سازمان سازمان کنفرانس اسلامی در بند ۲، ماده یک کنوانسیون این سازمان درباره «تروریسم» چنین مقرر نموده است:

اصطلاح تروریسم به هرگونه عمل خشونت آمیز یا تهدیدکننده اطلاق می شود که علیرغم مقاصد یا انگیزه اش، به منظور اجرای برنامه مجرمانه فردی یا گروهی برای ایجاد رعب بین مردم یا تهدید به آسیب رساندن یا به خطر انداختن جان، حیثیت، آزادی ها، امنیت محیط زیست یا هرگونه تأسیسات یا اموال عمومی یا خصوصی یا اشغال یا تصرف آنها یا به خطر انداختن منابع ملی یا تأسیسات بین المللی یا تهدید کردن ثبات، تمامیت ارضی، وحدت سیاسی یا حاکمیت کشورهای مستقل انجام گیرد.

مهم ترین مطلبی که در ارتباط با تروریسم در کنوانسیون سازمان کنفرانس اسلامی به چشم می خورد، این نکته است که مبارزه مسلحانه بر ضد اشغال بیگانه، تجاوز، استعمارگری و استیلا با هدف آزادسازی و تعیین سرنوشت، جرم تروریستی محسوب نمی شود، چنان که در بند الف ماده دو کنوانسیون مزبور مقرر داشته است:

مبارزه مردم از جمله مبارزه مسلحانه بر ضد اشغال بیگانه، تجاوز، استعمارگری و استیلا با هدف آزادسازی و تعیین سرنوشت، طبق اصول حقوق بین الملل، جرم تروریستی محسوب نمی شود.

از دیدگاه سازمان کنفرانس اسلامی و کشورهای جهان اسلام و همچنین از دیدگاه برخی از کشورهای دیگر، مبارزه مردم فلسطین، پیکار مشروع تلقی شده است و بر اساس تعریف سازمان کنفرانس اسلامی، از مصادیق تروریسم به شمار نمی رود. و نیز همین سخن در مورد پاره ای از نهضت های رهایی بخش جهان صادق است، ولی از دیدگاه پاره ای از دولت ها، درست برعکس تلقی شده است و اعمال مردم فلسطین را اعمال «تروریستی» می پندارند. (زکی، حمید، ۱۳۹۷، پورتال امام خمینی (ره))^۱

۱-۲. تعریف جرم

در ماده ۲ قانون مجازات اسلامی جرم تعریف شده است «هر رفتاری اعم از فعل یا ترک فعل که در قانون برای آن مجازات تعیین شده است جرم محسوب می شود.» (ماده ۲ ق.م.ا)^۲

این تعریف به اصل اساسی قانونی بودن جرم و مجازات تکیه دارد. بر اساس این اصل هم جرم و هم مجازات آن باید توسط قانون تعیین شده باشد. هیچ فردی را نمی توان به دلیل ارتکاب عملی که در قانون برای آن مجازاتی تعیین نشده است محاکمه کرد. در این صورت فرد می تواند مدعی باشد که عمل ارتكابی اش جرم نبوده است.

همچنین قاعده «قبح عقاب بلا بیان» حکم می کند که تعقیب افراد بدون بیان اینکه آن عمل موجب تعقیب می شود، زشت و ناپسند است.

البته ندانستن قانون موجب نمی شود که از مجازات فرد مجرم جلوگیری نمود اما جهت مجازات فرد باید در قانون آن جرم و مجازات آن تعریف شده باشد. قانون گذار در ماده ۱۲ قانون مجازات اسلامی به صراحت به اصل قانونی بودن جرم و مجازات اشاره می کند «حکم به مجازات یا اقدام تأمینی و تربیتی و اجرای آنها باید از طریق دادگاه صالح، به موجب قانون و با رعایت شرایط و کیفیات مقرر در آن باشد.» (ماده ۱۲ ق.م.ا)

۳-۱. تعریف تبلیغ

تبلیغ در فرهنگ لغت معین به معنای رسانیدن پیام یا خبر، موضوعی را به اطلاع عموم رسانیدن است.

تبلیغ علیه نظام یکی از جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی است. جرم تبلیغ علیه نظام زمانی موضوعیت پیدا می کند که مرتکب اقدام به تبلیغ علیه کلیت نظام کند و یا تبلیغ علیه گروه ها و سازمانهایی باشد که قصد براندازی حکومت اسلامی را دارند در غیر این صورت مشمول عنوان مجرمانه تبلیغ علیه نظام نخواهد بود.

مجازات جرم تبلیغ علیه نظام ۳-۱-۱.

جرم تبلیغ علیه نظام یکی از جرایم سیاسی است و مجازات این جرم نسبت به سایر جرایم علیه امنیت سبک بوده و عبارت است از سه ماه تا یک سال حبس می باشد.

شرایط تحقق جرم تبلیغ علیه نظام ۳-۲-۱

دامنه ی شمول ماده ی ۵۰۰ قانون تعزیرات مصوب ۱۳۷۵ با عنوان مجرمانه فعالیت علیه نظام بسیار محدود است. بنابراین جهت تحقق این جرم وجود شرایطی لازم است که عبارت است از:

الف: وجود استمرار و تکرار در تبلیغ علیه نظام

قانونگذار با قید فعالیت تبلیغی در عنوان مجرمانه تبلیغ علیه نظام، تکرار و استمرار در وقوع جرم را از شرایط اصلی تحقق جرم دانسته و بنابراین بعید به نظر می رسد کسی را که تنها یکبار و به صورت محدود در یک تظاهرات شرکت داشته مشمول عنوان فعالیت و تبلیغ علیه نظام دانست.

: مباشرت شخص در تحقق جرم ب

عنوان فعالیت و تبلیغ علیه نظام نیاز به انجام فعالیت تبلیغاتی با مباشرت مرتکب دارد و چنانچه مرتکب شخصا اعمال مذکور را انجام نداده باشد و تنها دیگری را در جهت تأسیس یک شبکه رادیویی تشویق کند و یا حقوق اشخاص به کارگیری شده در این شبکه را بپردازد، مشمول عنوان تبلیغ علیه نظام نبوده و نمی توان با این عنوان تحت تعقیب قرار گیرد اما تحت عنوان معاونت در تبلیغ علیه نظام مجازات خواهد شد.

مع الوصف با توجه به وجود محدودیت هایی که قانونگذار جهت تحقق عنوان مجرمانه تبلیغ علیه نظام قرار داده ، در می یابیم که دامنه ی شمول ماده ۵۰۰ قانون تعزیرات مصوب ۱۳۷۵ کاملاً محدود بوده و نمی توان بر اساس آن هر انتقاد کننده ای را مورد تعقیب کیفری قرار داد .

۴-۱. تعریف هنرمند

هنرمند در فرهنگ معین به معنای دارای هنر، صنعتگر و آنکه آثار هنری می آفریند می باشد .

در کشور ایران و سایر کشورهای جهان بازیگران تلوزیون و سینما و تئاتر نیز از هنرمندان تلقی می گردند .

۵-۱. خانم شهلا صافی ضمیر (ملقب به مرجان)

خواننده و بازیگر قدیمی ایرانی بوده و مشارالیه از لحاظ سیاسی وابسته به سازمان تروریستی مجاهدین خلق (منافقین) بوده و نهایتاً در ۱۷ خرداد سال ۱۳۹۹ در لس آنجلس آمریکا به علت بیماری کم خونی و بعد از ۱۰ روز در بیمارستان به علت ایست قلبی فوت کرده است . حسب آنکه ایشان از لحاظ سیاسی از حامیان و وابسته به سازمان تروریستی مذکور بوده و در چند گرد همایی آنان نیز شرکت داشته ، سازمان یاد شده نام تعدادی از هنرمندان داخلی کشور را منتشر نموده که در مرگ یکی از اعضای این سازمان به سوگ نشسته و ابراز همدردی نموده اند .^۱

مبحث دوم : ابعاد کیفری فعالیت های سازمان تروریستی مجاهدین خلق در قوانین ایران

۱-۲. بررسی عملکرد سازمان مجاهدین خلق (منافقین)

رکن مهم جرم سازمان یافته برنامه ریزی و ارتکاب آن توسط یک گروه مجرمانه است، در صورتی که اعضای گروه مجرمانه همگی دارای ملیت واحد بوده و در کشور خود مرتکب جرم سازمان یافته گردند و این جرم از حیث موضوع، هدف و قلمرو ارتکاب محدود به قلمرو جغرافیایی همان کشور باشد ، در این صورت جرم سازمان یافته داخلی تحقق می یابد. اما اگر از موضوع یا قلمرو ارتکاب و یا هدف، از آن کشور تجاوز کند، جرم مزبور فراملی خواهد بود. به عبارت دیگر، جرم سازمان یافته فراملی هنگامی معنا پیدا می کند که مرزهای ملی را در ارتباط با موضوع یا جرم قلمرو ارتکاب آن و یا هدف مورد نظر پشت سر گذاشته و در ورای آن اقداماتی را به اجرا گذارد .^۲

سازمان مجاهدین خلق ایران که پس از خیانت های پی در پی به کشور ، منافقان نام گرفتند، در ابتدا یک سازمان مثلاً مذهبی بودند که مبارزه مسلحانه علیه رژیم پهلوی را آغاز کردند . این سازمان هر چند که هیچگاه مورد تأیید امام خمینی (ره) قرار نگرفت ، اما تا پیش از تغییر مشی آن از اسلام به مارکسیسم مورد تأیید برخی از روحانیون مبارز و همچنین مبارزان انقلابی قرار داشت .

ساواک در ابتدای دهه ۵۰ عمده بنیان گزاران این سازمان را دستگیر و اعدام کرد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی سازمان مجاهدین خلق به سرکردگی مسعود رجوی در مقابل امام خمینی(ره) و مردم قرار گرفتند و با ترورهای کور تعدادی از بزرگان انقلاب و اصحاب امام (ره) و همچنین بسیاری از مردم عادی را به شهادت رساندند. این سازمان در زمان جنگ در خدمت رژیم بعث عراق و صدام حسین بوده و پس از جنگ تحمیلی نیز این سازمان جایگاه خود را در مقام ستون پنجم دشمنان ایران حفظ نموده و در بزنگاه های مختلف بر ضد مردم شریف ایران به فعالیت پرداخته و تا کنون بیش از ۱۷۰۰۰ شهید را بر کشور ایران تحمیل نموده و سرکرده این سازمان تروریستی اکنون خانم مریم قجر عضدانلو ملقب به مریم رجوی، (همسر رؤسای سابق این سازمان از جمله مسعود رجوی و و همسر سابق مهدی ابریشمچی) بوده که مقر این سازمان بعد اخراج از اردوگاه اشرف عراق، اکنون در کشور آلبانی می باشد.

۲-۲. مصداق ماده ۲۸۷ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ در خصوص قیام مسلحانه و باغی و انطباق با جنایات سازمان مجاهدین خلق (منافقین)

وفق ماده ۲۸۷ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲: گروهی که در برابر اساس نظام جمهوری اسلامی ایران، قیام مسلحانه کند باغی محسوب می شود و در صورت استفاده از سلاح، اعضای آن به مجازات اعدام محکوم می گردند.

سازمان مجاهدین خلق (منافقین) دقیقاً از روز بعد پیروزی انقلاب اسلامی در ۲۲ بهمن ۱۳۵۷، برنامه تصرف کلیت حکومت به هر طریق ممکن را داشت. لذا از اولین روزهای پس از پیروزی انقلاب اسلامی، سازمان مذکور، مداوم خطر جنگ های داخلی، مانند لبنان و ویتنام را گوشزد می کرد. در گام های بعدی، منافقین با ترویج کینه توزی نسبت به نظام، دامن زدن به حساسیت ها، فشارها و درگیری ها، سمپاشی علیه قانون اساسی، جو سازی در اولین انتخابات ریاست جمهوری و ... قدم به قدم پیش رفتند تا اینکه در ۲۸ خرداد ۱۳۶۰ با تکیه بر آنچه هواداران بی شمار که آمادگی ورود به فاز نظامی را دارند، می دانست، تغییر رویکرد از مبارزه به اصطلاح مسالمت آمیز را اعلام کرد. نهایتاً در عصر روز شنبه ۳۰ خرداد، هواداران بنی صدر و سمپات های منافقین که از سوی دیگر مخالفان متضاد نظام، مانند گروه پیکار، جبهه ملی، حزب رنجبران و ... حمایت می شدند، حول مبارزه با آنچه ارتجاع می خواندند قدم به عرصه مبارزه مسلحانه گذاشتند. از این پس سراسر دهه ۶۰ برای ترور ها و خونریزی های منافقین تبدیل شد. (مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۲۸ خرداد ۱۳۹۷)^۱

با ملحوظ قرار دادن موارد مطروحه در مبحث دوم، مع الوصف اقدامات سازمان مجاهدین خلق (منافقین) مصداقیت با ماده ۲۸۷ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ داشته و اعضای سازمان مذکور باغی محسوب و مجازات اقدامات و جنایات آنان اعدام می باشد.

مبحث سوم: بررسی ابعاد کیفی مجازات ابراز همدردی هنرمندان در سوگ خواننده وابسته به سازمان تروریستی مجاهدین خلق (منافقین) در قوانین ایران

۱-۳. مرگ خانم شهلا صافی ضمیر بازیگر و خواننده قدیمی ایرانی (ملقب به مرجان) و اعلام تسلیت هنرمندان داخلی کشور و متعاقباً چاپ در نشریه مجاهد

در ۱۷ خرداد سال ۱۳۹۹، خانم شهلا صافی ضمیر (ملقب به مرجان) که خواننده و بازیگر قدیمی ایرانی بوده در لس آنجلس آمریکا در سن ۷۲ سالگی به دلیل ایست قلبی فوت نموده^۱ و حسب آنکه ایشان از لحاظ سیاسی وابسته به سازمان تروریستی مذکور بوده اند، سازمان یاد شده نام تعدادی از هنرمندان داخلی کشور را در یکی از شماره های خرداد ماه ۱۳۹۹ تحت عنوان نشریه مجاهد^۲ (نشریه ای که دیدگاه های سازمان تروریستی مجاهدین خلق (منافقین) را بازتاب می دهد) را چاپ نموده که در مرگ یکی از اعضای این سازمان به سوگ نشسته و ابراز همدردی نموده اند. شهلا صافی ضمیر ملقب به مرجان که از خوانندگان مشهور پیش از انقلاب بود، بعد از انقلاب ۱۳۵۷ در ایران ماند، اما در سال ۱۳۶۱ به خاطر عضویت در سازمان مجاهدین خلق و ارتباط با این گروه، به همراه همسرش دستگیر شد. مرجان بعدها آزاد شد و ۱۷ سال بعد، یعنی در سال ۱۳۸۰ از ایران خارج شد و به آمریکا مهاجرت کرد. او بعد از خروج از ایران به ارتباط خود با سازمان منافقین ادامه داد و ترانه های سیاسی نیز خواند. در کشور ایران، قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازاتهای بازدارنده مصوب ۱۳۷۵) ماده ۵۰۰، برای فعالیتهای تبلیغی به نفع گروه ها و سازمان های مخالف نظام جرم انگاری گردیده و برای این فعالیتهای تبلیغی مجازات تعیین نموده است. وفق این قانون هرکس علیه نظام جمهوری اسلامی ایران یا به نفع گروه ها و سازمان های مخالف نظام به هر نحو فعالیت تبلیغی نماید به حبس از سه ماه تا یک سال محکوم خواهد شد. با مذاقه حقوقی به اقدام هنرمندان داخل کشور و مقرر قانونی صدرالذکر، در اعلام تسلیت و سوگواری باید نگریست که آنان مرتکب جرم شده یا اقدام ایشان از روی ناآگاهی بوده است. ابراز همدردی و سوگواری به تنهایی جرم نیست، بلکه یکی از نشانه های انسان دوستی است. خانم مرجان دارای دو هویت بوده، هویت هنری (خوانندگی) و هویت سیاسی (عضویت در سازمان منافقین). چه بسا بسیاری از افرادی که ابراز همدردی نموده اند، یا اصلاً آگاه به هویت سیاسی او نبوده اند و یا اگر هم بوده اند، از باب عشق و علاقه هنری به هویت هنری وی ابراز همدردی کرده اند. کما اینکه برخی از هنرمندان پس از این قضیه تصریح نموده اند که اصلاً آگاه به هویت سیاسی وی نبوده اند و گر نه پیام تسلیت نمی دادند.

اگر چه به نظر می رسد صرف همدردی فعالیت تبلیغی اشاره شده در ماده ۵۰۰ تعزیرات و مجازاتهای بازدارنده مصوب ۱۳۷۵ نبوده، مگر اینکه همه این هنرمندان به صورت برنامه ریزی شده پیام تسلیت داده باشند تا موجی به نفع سازمان تروریستی مجاهدین خلق (منافقین) ایجاد نمایند، که به نظر می رسد این فرض منتفی است و اقدامی هماهنگ و برنامه ریزی شده نبوده است.

۱. <https://rooziatoo.com>

۲- نشریه مجاهد ۰ متعلق به سازمان تروریستی مجاهدین خلق (منافقین) - مشخصات نشریه: سال ۴۶، شماره ۹۹۲، یکشنبه ۱۸ خرداد ۱۳۹۹

من حیث المجموع و نظر به موارد معنونه اقدام هنرمندان داخلی کشورمبنی بر پیامهای تسلیت در خصوص فوت خانم شهلا صافی ضمیر (ملقب به مرجان) به نظر می رسد جرم نبوده و مجازاتی را در پی نخواهد داشت، لکن به نظر می رسد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی باید در این گونه موارد به هنرمندان تذکر لازم را ارائه نموده و آنان را از تبعات برخی اقداماتشان آگاه نماید.

۲-۳. رسیدگی به جرم هنرمندان در راستای فعایت‌های هنری

روند رسیدگی به جرم هنرمندان در راستای فعایت‌های هنری در دادسرای فرهنگ و رسانه می باشد.

نتیجه گیری

۱- اگر همه این هنرمندان (هنرمندان قید شده در نشریه مجاهد مورخه ۱۳۹۹/۰۳/۱۸ متعلق به سازمان تروریستی مجاهدین خلق (منافقین))، به صورت برنامه ریزی شده پیام تسلیت داده باشند، تا موجی به نفع سازمان تروریستی مجاهدین خلق (منافقین) ایجاد نمایند، اقدام آنان فعالیت تبلیغی برای گروه ها و سازمان مخالف نظام مندرج در مفاد ماده ۵۰۰ قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده مصوب ۱۳۷۵) بوده زیرا اقدامات جنایتکارانه سازمان منافقین مصداقیت با ماده ۲۸۷ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ داشته و اعضای سازمان مذکور باغی محسوب و مجازات اقدامات و جنایات آنان اعدام می باشد. علیهذا به نظر می رسد این فرض منتفی است و اقدام هنرمندان در خصوص تسلیت خانم مرجان (خواننده و بازیگر قدیمی ایرانی وابسته سیاسی به سازمان مجاهدین خلق) اقدامی هماهنگ و برنامه ریزی شده نبوده است.

۲- ابراز سوگواری و همدردی به تنهایی جرم نیست و یکی از نشانه های انسان دوستی است.

۳- جرایم سازمان مجاهدین خلق (منافقین) از جرایم سازمان یافته می باشد.

۴- روند رسیدگی به جرم هنرمندان در راستای فعایت‌های هنری در دادسرای فرهنگ و رسانه می باشد.

پیشنهادهای:

پیشنهاد می گردد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، در این گونه موارد به هنرمندان تذکر لازم را ارائه نموده و آنان را از تبعات برخی اقداماتشان آگاه نماید. ضمناً دستگاه های اطلاعاتی کشور نیز هوشیاری لازم را در این خصوص داشته باشند. که در این راستا در صورت عدم امکان تجمعات بخاطر بیماری کرونا جهت برگزاری سمینارها و کلاس های آگاه سازی، تهیه بروشورهای آموزشی توسط وزارت فرهنگ و ارشاد برای هنرمندان و ایضاً توسط قوه قضاییه و انتشار در مطبوعات و فضای مجازی، و آگاه نمودن افراد مختلف جامعه موجب کاهش وقوع جرم تبلیغ برای گروه ها و سازمان های تروریستی می گردد.

منابع و مآخذ

الف) منابع کتابی:

۱- بزرگی، شهرام، (۱۳۹۷)، یک روایت معتبر درباره سازمان مجاهدین خلق، انتشارات آستان قدس رضوی،

۲- بیگ زاده، دکتر صفر (۱۳۹۶)، مجموعه قوانین صبا، انتشارات کلک صبا، تهران، چاپ سی و چهارم

۳- خالقی، دکتر علی (۱۳۹۵)، نکته ها در آیین دادرسی کیفری، انتشارات شهردانش، تهران، چاپ هفتم.

۴- منصور، جهانگیر (۱۳۹۵)، قانون مجازات اسلامی، نشر دیدار، تهران، چاپ صد و چهلم

ب) قوانین و مقررات :

۱-قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۰۲/۰۱

۲-آیین دادرسی کیفری با آخرین اصلاحات و الحاقات مصوب ۱۳۹۴/۰۳/۲۴

ج)سایت :

۱.www.irdc.ir

۲..Ensani.ir

۳.<https://rooziatoo.com>

۴. Mashreghnews.ir

۵.Mehrnews.com

۶.<http://fararu.com>

Investigating the criminal dimensions of affiliated with the terrorist organization punishment for expressing sympathy of artists in mourning the singer Mojahedin Khalq (Hypocrites)

Rahman Hedayati Chenani

Author, author and researcher in the field of law and graduated from Islamic Azad Universities of Lahijan Branch - Payame Noor and Imam Ali (AS) University of Tehran

Abstract

The Mojahedin Khalq terrorist organization (hypocrites), which was created as an anti-authoritarian organization against the Pahlavi government and an anti-imperialist government against American interests, has come a long way today and has committed many crimes. More than 17,000 martyrs have been imposed on the Islamic Republic of Iran. Shehla Safi Zamir (nicknamed Marjan), an old Iranian singer and actress, died in Los Angeles, USA, on June 8, 1991. As she was politically affiliated with the terrorist organization, the organization named a number of domestic artists. They reported that they mourned the death of a member of the organization and expressed their condolences. In Iran, the Islamic Penal Code (Penalties and Preventive Punishments, approved in 1996), Article 500, has been criminalized for propaganda activities in favor of groups and organizations opposed to the system, and has imposed penalties for these propaganda activities. Therefore, by using the analytical-descriptive method, this article has examined the punishment or non-punishment of expressing the sympathy of the artists with the death of the singer before the revolution.

Keywords: People's Mojahedin Organization, Terrorist, Crime, Propaganda